

Nr 202

Av herr **Braconier**, *angående de svenska territorialvattens- och fiskegränsernas sträckning.*

Under senare år har man på olika håll varit sysselsatt med att söka nå fram till nya mellanfolkligt allmänt erkända regler om territorialvattengränserna. Enligt den klassiska folkrätten räknade man med att territorialvattnet sträckte sig tre sjömil ut från land. Denna gräns hade bestämts med hänsyn till dåtida artilleristiska förhållanden: varje stat hävdade överhöghet över det vattenområde, som låg inom kanonhåll från dess markterritorium. Utgångspunkten för denna gränsdragning har numera radikalt förändrats. I våra dagar har länderna helt andra möjligheter att hävda sitt inflytande över angränsande sjöterritorier. Allt flera stater har också börjat göra gällande rätt till ett mer eller mindre vidsträckt territorialvatten utanför sina kuster. I avsaknad av en fast internationell regel har länderna i stor utsträckning ensidigt proklamerat sin rätt till detta mera omfattande vattenterritorium.

Det har i detta läge varit en naturlig uppgift för Förenta Nationerna att söka finna en enhetlig av flertalet länder i världen erkänd regel för vattenterritoriets avgränsning. För sådant ändamål hölls i Genève den 16 mars—27 april i fjol en havsrättskonferens, vid vilken man sökte nå enighet i denna fråga. Enligt de för konferensen gällande reglerna erfordrades två tredjedels majoritet för att ett beslut skulle anses ha blivit fattat. Inget förslag nådde denna majoritet. Ett förslag — det s.k. amerikansk-kanadensiska — uppnådde dock vid konferensen 54 röster ja mot 28 nejroster (5 nedlagda); endast en röst fattades sålunda för att det skulle ha blivit antaget. Förslaget innebär, att varje stat tillerkännes rätt att utsträcka sitt territorialvatten till ett avstånd av sex sjömil från kusten samt att dessutom fastställa en särskild fiskezon utanför detta territorialvatten om ytterligare högst sex sjömil. Inom fiskezonen skulle strandstaten ha viss företrädesrätt vad angår fiske. För detta förslag röstade bl.a. Sverige liksom för övrigt Danmark, Finland och Norge. Med hänsyn till den stora majoritet, som kunde vinnas kring detta förslag, även om det ej antogs, torde det ej vara alltför djärvt att räkna med att förslaget efter hand kan komma att vinna anslutning och att erkännas som gällande folkrätt.

Sverige tillämpar för närvarande en fyramilsgräns som gemensam gränslinje för vårt territorialvatten och våra fiskevatten. Efter Genèvekonferensen har Norge, som för närvarande också hävdar en fyramilsgräns för sitt territorialvatten och för sina fiskevatten, beslutat sig för att utvidga icke sitt territorialvatten men väl sina fiskevatten till en gränslinje dragen 12 sjömil från land. Det väntas att denna utvidgning av de norska fiskevattenen kommer att sättas i kraft under innevarande år. Den norska ändringen

rör sig inom vad som enligt majoritetsståndpunkten i Genève får anses tillåtligt. Även Danmark har såvitt angår Färöarna genomfört en utvidgning av fiskerigränsen till tolv sjömil.

I detta läge kan ifrågasättas om man icke också i Sverige borde överväga huruvida en förändring av de svenska territorialvattens- och fiskegränserna kan anses önskvärd.

Frågan har tagits upp från sjömilitärt håll av kommandörkapten H. Gottfridsson i en artikel om territorialvattnets bredd publicerad i Tidskrift för sjöväsendet. Av denna framgår att det ur sjöförsvarets synpunkt skulle innebära betydande fördelar, om det svenska territorialvattnet utsträcktes intill den i Genève som tillåten ansedda sexmilsgränsen. Därigenom skulle särskilt på kuststräckor som är långgrunda bättre möjlighet skapas för att i krigslägen inom svenskt territorialvatten skydda vår sjöfart. Även eljest synes det i kritiska lägen vara en fördel om vi hade tillgång till ett något bredare territorialvattenbälte utanför den svenska kusten än det nuvarande. Stor betydelse måste emellertid tillmätas de behov som ur fiskets synpunkt kan göra sig gällande. Jämväl en rad andra synpunkter gör sig gällande i detta sammanhang och måste tagas med i betraktande, bl.a. värdet av eventuella tillgångar å sjöbotten. Det är här fråga om en rad invecklade problem av delvis stor betydelse. Utan närmare undersökning är det icke möjligt att bilda sig en bestämd uppfattning om vad som är önskvärt ur svensk synpunkt. Därtill kommer att hänsyn måste tagas till grannländernas ståndpunkter. Förslag om ett gemensamt uppträdande av de nordiska länderna i denna sak har också framlagts i Nordiska rådet men där ej slutbehandlats.

Tidpunkten torde i och för sig nu vara läglig att taga upp denna fråga till mera generell undersökning. Med hänsyn till Norges förestående utvidgning av sina fiskevatten har från svensk sida underhandlingar upptagits med detta land. Den norska utvidgningen återverkar nämligen på svenska fiskares arbetsförhållanden i olika avseenden och även på svenska möjligheter att på ett senare stadium för egen del företaga utvidgningar liknande dem som Norge nu beslutat. Därest Sverige skulle finna sig böra förorda någon förändring, kan det ifrågasättas om icke denna borde koordineras med det norska initiativet.

Under åberopande av det anförda får jag föreslå,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en förutsättningslös utredning rörande de svenska territorialvattens- och fiskegränsernas sträckning i belysning av den internationella utvecklingen vid och efter 1960 års havsrättskonferens i Genève.

Stockholm den 25 januari 1961

Jean Braconier